

NEMŠOVÁ

Prvá písomná zmienka o meste Nemšová je z roku 1242, v tom čase ako villa Neusova. V 16. storočí predstavovala historicky najsilnejšiu a najobývanejšiu obec v panstve. Jednou z dominánt mesta je barokový rímsko-katolícky kostol sv. Michala Archanjela. Bol postavený v 18. storočí na mieste, kde pôvodne stál malý kostolík v rokoch 1332 – 1337.

Viete, že ... Meno Michal znamená „Kto je ako Boh?“ S týmto pokrikom vystúpili anjeli v boji proti Satanovi. Michal je tiež nazývaný ako vodca nebeských zástupov, či jeden z hlavných anjelov. Sv. Michal je zobrazený v erbe mesta Nemšová s váhami v ruke. Na miskách váh je anjel a čert, teda dobro a zlo, čo symbolizuje práve jeho dohľad nad pokušením ľudí.

Súčasťou Nemšovej je miestna časť Ľuborča, ktorá sa v listinách uvádza v tom istom roku, teda 1242, pod názvom Liburcha. O miestnej časti Kľúčové sa dozvedáme neskôr, v roku 1328, ako o ville Kluchow. Zaujímavým prvkom sakrálnej architektúry, ktorý sa tu nachádza, je Zvonička v Kľúčovom. Má drevenú konštrukciu, datovanú do roku 1933 a so zvonom z roku 1920 z dielne trenčianskeho zvonolejára, hornosúčanského rodáka Pavla Ranku. Poslednou miestnou časťou je Trenčianska Závada, ktorá sa spomína až v roku 1493 pod názvom Possessio Zavady.

KRÁLIKOV MLYN

Na mape pozemkov Nemšovského chotára z roku 1822 sa nachádza prvá zachovaná písomná zmienka o mlyne rodiny Králikovej. V zápisoch z kanonických vizitácií v Nemšovskej farnosti z roku 1829 sa dozvedáme, že k fare patril mlyn a mlynárom bol Georg Králik, molinor (z lat. mlynár). Rodina Králikových postupne mlyn zveľaďovala a rozširovala. V roku 1928 bolo nadstavené manzardové podkrovie a vybudovaná predná prístavba pre Francisciho turbínu, ktorá však v 80-tych rokoch 20. storočia bola asanovaná. Taktiež bolo zmodernizované zariadenie mlyna. Okolo roku 1925 bol k mlynu pristavený veľký poschodový rodinný dom s podbráním – podchodom, a ten bol priamo prepojený s mlynom na oboch podlažiach. Posledným majstrom mlynárom v Králikovom mlyne bol Jozef Králik, ktorý o mlyn prišiel počas znárodnenia. Definitívne bol mlyn vrátený do vlastníctva rodine Králikovej v roku 2001, osem rokov po jeho smrti, vďaka úsiliu jeho mladšieho brata Alojza.

Viete, že ... Mlynár mal nárok na prídel dreva z panských hôr, ktoré používal na údržbu stavov rieky Vlára a základného vybavenia mlyna - vodného kolesa a prevodov. Jeho povinnosťou bolo ročne zaplatiť fare peňažitý poplatok, odovzdať určité množstvo múky a predpísaný počet bravov.

Text: www.kralikovmlyn.sk

Ako ku Králikovmu mlynu: Keďže sa Králikov mlyn nachádza len kúsok od našej cyklotrasy, nemali by ste si nechať ujsť jeho návštevu. Možnosti, ako sa tam dostanete, znázorňuje zobrazená mapa.

OBEC HORNÉ SRNIE

Pohraničná obec Horné Srnie je najsevernejšou obcou v okrese Trenčín, ktorá sa rozprestiera v malebnom údolí, pozdĺž oboch brehov rieky Vlára. O osídlení Vlárského priesmyku a jeho najbližšieho okolia možno uvažovať už v dobe predhistorickej. Oddávna bol komunikačnou spojnicou medzi Slovenskom a Moravou. Prúdy lužického ľudu postupovali z územia Poľska cez Moravskú bránu, aby zakladali svoje osady v dovtedy riedko osídlenom priestore Moravy. Neskôr prechádzali cez Vlársky priesmyk na Považie. Via Regni, tzv. Kráľovská cesta, spája obidve strany Bielych Karpát. V minulosti tu premávali kočy panstva z Trenčína do Brumova a opačne. Po Kráľovskej ceste prešli aj Kumáni (Tatári 1253 n.l.) a husiti (1431 n.l.). Prvá písomná zmienka o Hornom Srní sa vyskytuje v listine z roku 1439, ako possessio seu villa Zerny. V tom čase patrila obec hradu Súča. Podľa tradície sa obec pôvodne nachádzala v chotárnej časti Potok. Po bližšie neurčenej epidémii údajne obyvatelia opustili svoje príbytky a opäť si ich vybudovali o niekoľko sto metrov nižšie. Obec Horné Srnie je známa sklárskou výrobou a výrobou cementu. Za začiatok organizovaného priemyselného podnikania možno považovať rok 1788, kedy sa začala výstavba sklárne. Skláreň ako aj ďalšie "fabriky" v Rajkovicci (okolo roku 1800 - mlyn, píla, valcha) vznikli vďaka rodu Illesházyovcov. V roku 1883 založil taliansky podnikateľ Giovanni Batista Pisetta z Trenta v miestach terajšej cementárne vápencový lom, z ktorého dodával vápencové kvádre. Dve murované pece na pálenie slinku postavené v roku 1895 znamenali začiatok výroby cementu v obci.

Text: obec Horné Srnie

PROTITANKOVÉ ZÁTARASY – PAMÄTNÉ MIESTO Z VOJNOVÉHO OBDOBIA V HORNOM SRNÍ

Pamätne miesto z vojnového obdobia sa nachádza v katastri obce Horné Srnie. Bolo vybudované v dvoch líniách cez Vlársku dolinu a priesmyk, tretia línia sa nachádza v katastri Nemšovej. Úlohou protitankových zátaras bolo sťažiť postup Červenej armády pri oslobodzovaní. Tá však tadiaľ nakoniec nešla. Obec Horné Srnie bola oslobodená rumunskou armádou. Na mieste sú pozostatky veľkých betónových kociek. Po vojne boli odstránené len tie, ktoré bránili prechodu.

GUĽOMETNÉ HNIEZDA – HORNÉ SRNIE

V Hornom Srní nájdeme dve guľometné hniezda ako pozostatok z obdobia 2. svetovej vojny. Spolu s protitankovými zátarasami boli vybudované nemeckou armádou ku koncu vojny ako prekážka pre postupujúcu Sovietsku armádu pri oslobodzovaní Československa. Použitý bol cement z cementárne v Hornom Srní, ktorá vyrába už od roku 1929.

PAMÄTNÍK VÝSTAVBY ŽELEZNICE – VLÁRSKY PRIESMYK

Vlársky priesmyk slúžil už od nepamäti ako priechod medzi Moravou a Slovenskom. O tom, že toto územie bolo osídlené už v dávnych vekoch, svedčí aj sídlisko zo staršej doby kamennej, ktoré bolo objavené na východ od železničnej stanice. Strategická poloha Vlárského priesmyku dala predpoklad pre vybudovanie železničnej trate s celkovou dĺžkou 179 km. Je najstarším železničným prechodom medzi Moravou a Slovenskom. S jej budovaním sa začalo v roku 1883, práce boli ukončené v roku 1888. Celkovo sa železnica budovala v piatich etapách a dostala názov Vlárská dráha. Pri tejto príležitosti bol v roku 1888 odhalený pamätník s výškou 4 metre, ktorý je venovaný dokončeniu výstavby Vlárskej trate Brno - Veselí nad Moravou - Vlársky priesmyk - Trenčianska Teplá ako súčasť Českomoravskej transverzálky. Nachádza sa priamo na hraničnom prechode, medzi dvoma hraničnými kameňmi.

Pamätník železnice – Sidonie

Kralikov mlyn okolo r. 1942

Protitankové zátaras

Kralikov mlyn dnes

Guľometné hniezdo

Kralikov mlyn v súčasnosti

Tento infopanel pripravili:

Na jeho tvorbu sa spolupodieľali: